

Durmuş Hocaoğlu

Entellektüeller, Bilim Adamları ve İktidar

Yeniçağ, “Analiz”, 23 Temmuz 2007, Pazartesi., s.08
“Analiz” Sıra No: 547; 2007-062; Temmuz-11

YENİÇAĞ

Bilim Adamı denen insan tipinin târifi, “entellektüel”e nisbetle daha kolay sayılır; zîra, en azından, hiç olmazsa bir ünvan – tabiatıyla birçok hâlde ciddiye bile alınmayabilir ammâ - formel de olsa O’nun bu kimlik altına konmasını te’min edebilir. Fakat entellektüel öyle değil; çünkü bir diploma, bir icâzet türünden resmî bir ünvan ile belgelenebilir bir şey değildir entellektüellik sıfatı. Sözelimi, üniversitedeki bir odanın kapısında, bir kartvizitte veya bir apartman ziline, meselâ “doçent, profesör” yazılır gibi, “entellektüel” yazılmaz; yazan olsa bile bu ya bir kara mizahtır, veya bir ironi, yâhut kaba ve ham bir görgüsüzlük veyâhut bir de, yazanın “entellektüel” olmadığını berati, başkası değil. Kişinin entellektüel olup-olmaması, cemiyetin takdîrine tâbidir ki o da her zaman şâyânî îtimad sayılamaz; hem, entellektüeli takdîr edecek, etmesi beklenen kesim de yine kendisi gibi takdir edilmiş bir ‘entellektüeller cemaati’nin işidir, halktan ziyâde ve öncelikle, ve, hem de aynı zamanda tarihin de işidir bir yanda: *“Sağlığında nice ehli hünerin bir atım tuz bile yoktur aşına / Öldürürler evvel onu açlıktan, sonra bir türbe dikerler başına”* diyen hikmetli beyitte ifâde edildiği veçhiyle birçok zâtın bu sıfat ile muttasîf kılınması O’nun sağlığında nâil olamadığı gecikmiş bir hak teslîmidir; lâkin, ‘entellektüel’in günün adamı olmayı değil kalıcı olmayı tercih etmesi hasebiyle aynı zamanda tarihe konuşan kişi olduğu da nazar-ı îtibâre alınacak olursa, bunun da pek fazla yadırganmayacak olağan bir mes’ele sayılabileceği de anlaşılabilir olur.

İmdi; burada “entellektel” mefhûmunu, bilkasd, fikrime nazaran biraz – hattâ ‘birazdan’ da ziyâde diyebiliriz – ayağa düşmüş ve kirlenmiş olduğu için ‘aydın’dan tefrîk etmek üzere ve henüz kirlenmiş olmadığını düşündüğüm için kullanıyorum ve hulâsa ediyorum: Entellektüel, kısacası, bu: Muayyen bir târifi ol(a)mayan, kantitatifleştirilemeyen ve bu sebeple de ele avuca pek gel(e)meyen bir insan tipi.

Ne var ki, belirli bir müşahhas târif çerçevesine kolay kolay oturtulamayan bu insan tipi aynı zamanda ciddî mânâda risk unsurları taşıyan bir insan tipini de işâret etmektedir ve bu da O’nun işbu târif edilemezliği ile de alâkalıdır.

İmdi bu risk, entellektüelin, bilim adamından daha ziyâdece, ilmin âmir olduğu nâmûs ve ahlâk ile mücehhez olması gereken – değilse zâten dünyaları yutmuş olsa da o sıfata lâayık olamaz –, yâni “ilmiyle âmil er kişi” olmasındandır ve risk de tam burada, bu noktada başlamaktadır: Gününün adamı olmaya teveccüh etmek; yâni tamah! Bu teveccüh, bu tamah, entellektüelin kendisine, yâni “entellekt”ine ihânetinin başlangıç çizgisidir. Nasıl ki Âdem’i Cennet’ten taredtiren O’nun tamahı idiyse, entellektüeli ilmiyle âmil er kişi olmaktan çıkararak İblis’in ordusuna nefer kaydettirecek olan en

büyük tahrik unsuru da budur: Gününün adamı olmaya teveccüh eden entellektüel artık İblis'in avânesinden bir ifrit olmuştur.

Gününün adamı olmanın en belli başlı yolu da “iktidar”a meyletmek ve önünde başeğmektedir ki burada “iktidar”dan murat da, birbiriyle yakın bağlantı içinde olan iki mânâyı mündemiçtir: Sermâye'nin İktidârı ve Siyâsî İktidar.

Çünkü iktidar “güç”tür; güç ise Kant'ın deyimiyle, aklın muhâkeme kabiliyetini ifsad eder ve bu da hakîkate ihânet edemeyecek kişi olan entellektüelin yozlaşmanın kapısından içeri adım atması demektir. İktidâr'ın bu gücüdür ki, başlangıçta tamâmiyle en sâf ve en hâlis, en samimî hislerle, vatana-millete hizmet aşkıyla siyâsete atılan nice entellektüel, İktidâr'ın bu çıldırtan gücü karşısında mukavemet edememiş, bir vakitler ibâdeti yeri göğü kaplayan İblis'in Şeytan olması gibi tanınmaz hâle gelmiştir.

Ne var ki, şâyet, bugüne kadar pek kolaylıkla rastlanmamakla berâber, siyâset yaptığı hâlde, iktidârın bu gayri kabili mukavim müfsid gücüne kapılmayıp da hâlâ aynı nâmûsunu korumaya devam eden bir entellektüel çıkarsa, biliniz ki o da meleklerden üstündür.

Evet; bugüne kadar pek rastlanmadı hakikaten, siyâsete giren hemen her entellektüel az ya da çok, ‘birşekilde’ yozlaştı; şimdi de bu meclisi merak ediyorum.

